

Dosarul nr. 3ra-616/15

Instanța de fond: Judecătoria Rîșcani – L. Holevițcaia

Instanța de apel: CA Chișinău - D. Manole, S. Arnăut, E. Fistican

D E C I Z I E

13 mai 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului,
judecătorul:

Valeriu Doagă,

Judecători:

Tatiana Vieru, Sveatoslav Moldovan,
Oleg Sternioală, Maria Ghervas,

examinînd recursul, declarat de Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea cu Răspundere Limitată „Escort Trans” împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău privind anularea actelor administrative,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2015, prin care s-a respins cererea de apel declarată de Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău, s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 01 aprilie 2014,

C O N S T A T Ă :

La 13 martie 2013 SRL „Escort Trans” a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău privind anularea deciziilor nr. 404/1/5, 405/1/5 din 12 februarie 2013 și anularea actelor de control nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013 și nr. 1-610869 din 17 ianuarie 2013.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 15 ianuarie 2013 Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău a emis deciziile nr. 5752, 5753 și 5759, prin care s-a decis efectuarea controlului fiscal la fața locului prin metoda de verificare faptică la toți agenții economici amplasați pe str. Ion Creangă, 6V, mun. Chișinău. Ulterior, în perioada 16 – 18 martie 2013 a fost efectuat la sediul SRL „Escort Trans” un control

fiscal privind verificarea stocurilor de mărfuri la depozitele întreprinderi, la care au participat peste 15 funcționari din cadrul Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău, care prin acțiunile lor au derogat de la normele codului de conduită a funcționarilor fiscali și la direct au dezorganizat activitatea agentului economic.

SRL „Escort Trans” a menționat că deși a permis accesul la întreprindere, inclusiv la depozite, inspectorii fiscali au întocmit în privința lor actele de control nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013 și nr. 1-610869 din 17 ianuarie 2013, prin care au stabilit că SRL „Escort Trans” a împiedicat controlul fiscal prin nepermiterea accesului la prima cerere a persoanelor cu funcții de răspundere ale organului cu atribuții de administrare fiscală la sistemul electronic de evidență contabilă, cât și neprezentarea la prima cerere a accesului la sistemul electronic de evidență contabilă.

Reclamantul a susținut că actele de control menționate sînt neîntemeiate, iar concluziile expuse în acestea nu corespund realității și contravin normelor legale, deoarece decizia de instituire a controlului fiscal nu specifică perioada efectuării controlului fiscal. În ziua întocmirii actului de control fiscal nr. 1-610856 din 17 ianuarie 2013, inspectorilor fiscali li s-au prezentat actele solicitate, registrele de livrări – procurări, bilanțul de verificare, actul de inventariere a facturilor fiscale, stocul mărfurilor deținute și facturile fiscale, totodată inspectorilor li s-au prezentat și ordinul SRL „Escort Trans”, prin care societatea a prevăzut ce acte și informații se califică cu caracter secret comercial.

Actele de control fiscal nu conțin careva explicații ale reprezentantului SRL „Escort Trans”, care a participat la efectuarea controlului fiscal, acest fapt denotă ineficiența acțiunilor întreprinse de către funcționarii fiscali cu scopul de a stabili cu certitudine dacă a avut loc sau nu un caz de încălcare fiscală. Astfel, întocmind actele de control fiscal nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013 și nr. 1-610856 din 17 ianuarie 2013, inspectorii fiscali nu au indicat obiectiv încălcarea legislației fiscale. Totodată, în baza acestor acte Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău la 12 februarie 2013 a adoptat deciziile nr. 404/1/5 și nr. 405/1/5, prin care a aplicat contribuabilului amenzi în mărime de cîte 10.000 lei, pe care de asemenea le consideră ilegale.

În cadrul examinării cauzei SRL „Escort Trans” a înaintat cerere de concretizare a cerințelor acțiunii, prin care a solicitat anularea deciziei nr. 404/1/5 din 12 februarie 2013 și actului de control nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013 (f.d. 34 – 36).

În ședința de judecată din 03 martie 2014 reprezentantul SRL „Escort Trans” a susținut cererea de concretizare a pretențiilor (f.d. 60).

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 01 aprilie 2014 s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Escort Trans”. S-au anulat actele emise de Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău, actul de control nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013 și decizia nr. 405/1/5 din 12 februarie 2013 (f.d. 72, 76 - 82).

La 29 aprilie 2014 Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău a înaintat cerere de apel, solicitînd casarea hotărîrii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 01 aprilie 2014, pronunțarea unei noi hotărîri (f.d. 84, 98 - 100).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2015 s-a respins apelul declarat de Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău. S-a menținut hotărîrea

Rîșcani mun. Chișinău din 01 aprilie 2014. În motivarea deciziei instanța de apel a reținut că cumul probelor administrate și raportate la norma legală, denotă netemeinicia concluziei organului fiscal și neîntemeiat a ajuns la concluzia privind săvârșirea de către SRL „Escort Trans” a încălcării legislației fiscale prevăzute de art. 8 alin. (2) lit. f) Codul Fiscal, iar sancțiunea aplicată urmează a fi anulată (f.d. 114 - 122).

La 18 martie 2015 Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău a înaintat cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2015 și hotărârii Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 01 aprilie 2014, solicitând casarea acestora, cu pronunțarea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii (f.d. 126 - 128).

În motivarea cererii de recurs recurentul a invocat că decizia instanței de apel a fost emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept procedural și de drept material.

Conform prevederilor art. 434 alin. (1) CPC recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 27 ianuarie 2015 și a fost expediată părților prin intermediul oficiului poștal la 02 februarie 2015, cererea de recurs a fost depusă la 18 martie 2015, fiind depusă în termen.

Examinând materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform art. 445 alin. (1) lit. c) CPC instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 27 ianuarie 2015 a respins apelul declarat de Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău, a menținut hotărârea Rîșcani mun. Chișinău din 01 aprilie 2014 prin care s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Escort Trans”, s-a anulat actele administrative emise de Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău, nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013 și decizia nr. 405/1/5 din 12 februarie 2013.

Concluzia respectivă este considerată de către Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit ca neîntemeiată.

Din actele cauzei se constată că la 15 ianuarie 2013 Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău a emis deciziile nr. 5752, 5753 și 5759 prin care s-a decis efectuarea controlului fiscal la fața locului prin metoda de verificare faptică la toți agenții economici amplasați pe str. Ion Creangă, 6V, mun. Chișinău. La 16 ianuarie 2013 inspectorii fiscali s-au prezentat la sediul SRL „Escort Trans”, care nu a permis accesul la întreprindere, ca rezultat a fost întocmit actul nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013. La 17 ianuarie 2013, reprezentanții agentului economic din nou au îngăduit accesul inspectorilor fiscali la sistemul electronic de evidență contabilă.

Drept urmare a împiedicării efectuării controlului fiscal în zilele de 16 și 17 ianuarie 2013 Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău prin deciziile nr. 404/1/5 și nr. 405/1/5 din 12 februarie 2013 a aplicat sancțiuni fiscale agentului economic, pentru fiecare caz separat, de îngrădire a accesului în incinta întreprinderii și la sistemul electronic de evidență contabilă.

Nefiind de acord cu acțiunile Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău, SRL „Escort Trans” cu respectarea procedurii le-a contestat în instanța de judecată, solicitând anularea deciziilor nr. 404/1/5, 405/1/5 din 12 februarie 2013 și anularea actelor de control nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013 și nr. 1-610869 din 17 ianuarie 2013.

În cadrul examinării cauzei SRL „Escort Trans” și-a concretizat pretențiile, solicitând anularea actului de control nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013 și a deciziei nr. 404/1/5 din 12 februarie 2013 (f.d. 34). Cererea concretizată a fost susținută și în ședința de judecată din 03 martie 2014, fapt confirmat prin procesul – verbal al ședinței (f.d. 60).

Astfel reclamantul a solicitat instanței de judecată verificarea legalității deciziei nr. 404/1/5 din 12 februarie 2013 ca act administrativ și a actului de control nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013 ca act preparatoriu, care a servit temei pentru emiterea deciziei nr. 404/1/5 din 12 februarie 2013.

Prima instanță nu a verificat cererea de concretizare a pretențiilor, nu a stabilit cu certitudine care acte sînt contestate de reclamant. Contrar principiului disponibilității s-a expus în privința unui act necontestat de reclamant, dar nu a verificat legalitatea actului asupra căruia a insistat reclamantul.

Curtea de Apel Chișinău a menținut hotărîrea primei instanțe, indicînd că instanța de fond întemeiat și legal a emis hotărîrea contestată, remarcînd temeinicia actelor administrative emise de Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău, nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013 și deciziei nr. 405/1/5 din 12 februarie 2013 și nu a verificat de ce instanța de judecată nu s-a expus asupra deciziei nr. 404/1/5 din 12 februarie 2013.

Potrivit art. 118 alin. (3) în coroborare cu art. 240 alin.(3) CPC circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate. Instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că principiul disponibilității în drepturi a participanților la proces prevăzut la art. 27 CPC lasă exclusiv pe seama reclamantului nu doar decizia de a se apăra, ci și formularea pretențiilor adresate părții adverse prin intermediul instanței de judecată. Formularea clară a pretențiilor de către reclamant are o importanță deosebită pentru instanța de judecată, or hotărîrea urmează a fi adoptată în limitele pretențiilor înaintate. Schimbarea acestora pe parcursul examinării cauzei depinde de disponibilitatea reclamantului cu condiția că nu va ieși din limitele acțiunii inițiale.

Reieșind din faptul că în instanța de apel se îmbină realizarea principiului disponibilității și principiul legalității, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, referindu-se în mod general la aceleași constatări reținute la adoptarea hotărârii de prima instanță, fără a se expune asupra tuturor argumentelor invocate în cererea de apel și asupra corectitudinii aplicării de către prima instanță atât a normelor de drept material, cât și a normelor de drept procedural.

Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău a indicat în apel că actul preparatoriu nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013 nu poate fi examinat separat de actul administrativ decizia nr. 404/1/5 din 12 februarie 2013, iar verificarea legalității deciziei nr. 405/1/5 din 17 ianuarie 2013 nu a fost solicitată.

La examinarea cauzei instanța de apel urma să examineze fondul cauzei și anume legalitatea hotărârii instanței de fond prin care s-a anulat actul administrativ decizia nr. 405/1/5 din 12 februarie 2013 și actul preparatoriu nr. 1-610863 din 16 ianuarie 2013, care de fapt a stat la baza emiterii deciziei nr. 404/1/5 din 12 februarie 2013 și nu a deciziei nr. 405/1/5 din 12 februarie 2013 emise de Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău.

Instanța de apel nu a stabilit care este obiectul examinării, expunându-se din oficiu asupra legalității unui act necontestat de reclamant (decizia nr. 405/1/5 din 12 februarie 2013). De asemenea nu a fost verificat legalitatea actului contestat de reclamant (decizia nr. 404/1/5 din 12 februarie 2013).

Prin urmare nu a fost examinat obiectul litigiului dat în fond, nefiind motivată decizia în această parte, făcându-se referire doar la împuternicirile avocatului SRL „Escort Trans” la semnarea actului de control.

De altfel spus, Colegiul menționează că conform jurisprudenței CEDO, instanțele de judecată, inclusiv instanțele de apel sînt obligate de a motiva hotărârile sale. În special, decizia trebuie să conțină circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei referitor la admiterea sau respingerea acțiunii, alte chestiuni ce au fost soluționate în cadrul judecării pricinii, legea materială și procedurală aplicată în cadrul judecării pricinii, argumentele instanței în caz de respingere a unor probe prezentate de participanți ș.a.

Totodată, instanța de recurs reamintește că, obligația de motivare a hotărârilor judecătorești își are izvorul în dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri să prezinte judecătorului observațiile și argumentele sale (*CEDO, hotărîrea Werner c. Austria din 24.11.1997*), combinat cu dreptul părților și că aceste observații și argumente să fie examinate în mod efectiv (*CEDO, hotărîrea Van de Hurk c. Olanda din 19.04.1994*) iar obligația de motivare a hotărârilor este singurul mijloc prin care se poate verifica respectarea drepturilor menționate anterior, piloni de bază ai dreptului la un proces echitabil.

Astfel, absența unei explicații detaliate a constatării unei „neglijențe grosolane” (*cauza Georgiadis contra Greciei*) a evidențiat o încălcare, deoarece lipsa de precizie a conceptului care era hotărîtor, necesita o motivare mai detaliată.

Ca recomandare Curtea a statuat în aceste cauze măsura obligării la oferirea de motivări poate varia în funcție de natura deciziei. Astfel, era necesar să se țină cont de diversitatea solicitărilor pe care le poate face un reclamant în cadrul examinării cauzei, ca și de diferențele din Statele contractante în privința prevederilor legale, a reglementărilor obișnuite, a avizului juridic și a prezentării și redactării hotărârilor – cu alte cuvinte, a tuturor circumstanțelor cauzei.

La rejudecarea pricinii, instanță urmează să țină cont de cele menționate mai sus, să creeze condiții obiective și egale părților pentru realizarea și exercitarea drepturilor sale procedurale și în dependență de probele pertinente administrate, rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

Lacunele indicate mai sus nu pot fi corectate la judecarea recursului, fapt pentru care recursul urmează a fi admis, decizia instanței de apel – casată, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, cu respectarea principiilor ce guvernează litigiul în cauză.

Reieșind din cele expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. c) CPC Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de către Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea cu Răspundere Limitată „Escort Trans” împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău privind anularea actelor administrative, cu remiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tatiana Vieru

Sveatoslav Moldovan

Oleg Sternioală

Maria Ghervas